

Eivas L.F.

THE BACKGROUND AND DEVELOPMENT FACTORS RETROSPECTIVE ANALYSIS
OF NATIVE SYSTEMS OF ART-AND-CRAFTS TEACHER PREPARATION
IN THE SECOND HALF OF XX – THE BEGINNING OF XXI CENTURY

The problem of content with native art-and-crafts teachers preparation systems in the second half of XX – the beginning of XXI century is considered in this article. As a result of the retrospective analysis, two periods of development have been established – the Soviet one, on which the model of such preparation was formed and modern one, where a development and a specification of its contents on the territory of independent Ukraine are taking place.

Background development of native systems in art-and-crafts teachers preparation are determined, namely: social and political situation; extent of production forces and relations development; common cultural development of society, national art expanding to the world level, spread of design influence on public life; level of national and civil consciousness among people; institutionalization of native national crafts; standardization of an education system; commercialization of education and culture, its deideologization. Also next factors have been obtained: economic and demographic situation in the country, specifics of production relations and level of production technologies development, working models and spiritual and cultural organizations; cross-cultural and international communications; state cultural and educational policy; level of national and civil consciousness of people, their cultural potential.

Keywords: cultural, historical, economical, political backgrounds, system of art-and-crafts teachers preparation.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 373.5.016:5(477)»19/20»

Кохановська О. В.*

КИЇВСЬКІ ВИЩІ ЖІНОЧІ КУРСИ ЯК ОСЕРЕДОК РОЗВИТКУ
ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ ДІВЧАТ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.

У статті висвітлюється діяльність Київських вищих жіночих курсів у сфері забезпечення природничо-математичної освіти дівчат другої половини ХІХ – початку ХХ століття. Установлено, що Київські вищі жіночі курси пройшли у своєму розвитку довгий шлях. Зазначено, що викладання природничо-математичних дисциплін у закладі мало систематичний, університетський характер. Проаналізовано навчальні плани фізико-математичного відділення Київських вищих жіночих курсів, визначено особливості навчання та зарахування на це відділення, а також викладацький склад курсів, до якого входили відомі науковці – математики, фізики, хіміки, природознавці та ін.

Ключові слова: Київські вищі жіночі курси, природничо-математична освіта, жіноча освіта, ХІХ – початок ХХ століття.

Історія розвитку жіночої освіти протягом уже достатньо тривалого часу залишається в колі актуальних науково-практичних проблем. Нині значно посилився інтерес дослідників до аналізу діяльності держави, громадськості, приватних особистостей щодо становлення та розвитку жіночої освіти ХІХ – початку ХХ століття. Історичний досвід, накопичений у цей період, дозволяє об'єктивно оцінити шлях розвитку як загалом освіти, так і її напрямків (зокрема природничо-математичного) та зробити важливий крок у напрямку реформування концептуальних основ і практичної бази природничо-математичної підготовки в сучасному суспільстві [8].

Особливе зацікавлення період ХІХ – початку ХХ століття викликає ще й тому, що освіта того часу була роздільною і саме протягом зазначеного часового відрізка

© Кохановська О. В.

відбулося активне становлення й розвиток жіночої природничо-математичної освіти – як середньої, так і вищої.

Важливе місце в системі вищої жіночої в Україні XIX – початку XX століття займали Київські вищі жіночі курси.

Вивченню історії та розвитку жіночої освіти XIX – початку XX століття присвячено дослідження педагогів та істориків О. Аніщенко, В. Добровольської, О. Мельника, Н. Слюсаренко, Т. Сухенко, Т. Шушари та ін. Питанню вищої жіночої освіти зазначеної доби приділяли увагу такі науковці, як О. Драч, К. Кобченко та ін.

Метою статті є аналіз діяльності Київських вищих жіночих курсів щодо надання дівчатам природничо-математичної освіти у XIX – на початку XX століття.

Вища жіноча освіта в Російській імперії зобов'язана своїм розвитком головним чином суспільній і приватній ініціативі. Серед близько 30 % вищих жіночих навчальних закладів лише 2 мали характер державних закладів, інші ж утримувалися за рахунок приватних коштів і переважно за рахунок учнівських плат за навчання [9].

Вища освіта для дівчат Російської імперії виникла в 60-х роках XIX століття. Починаючи з 1859 року в Петербурзі, а пізніше в Харкові, Києві, Одесі жінки почали відвідувати університетські лекції як вільні слухачі. Деяко пізніше їх було допущено і до медико-хірургічної академії.

З уведенням 1863 року Університетського уставу жінкам було обмежено доступ до університетів. Тому жінки, не маючи на батьківщині можливості отримувати вищу освіту, виїжджали отримувати її за кордоном (переважно у Швейцарії) [3].

У цей час на Батьківщині з метою надання подальшої освіти дівчатам починають організовуватися педагогічні класи при вже чинних жіночих середніх навчальних закладах. Уперше такі курси було організовано 1859 року при Петербурзькому Маріїнському жіночому училищі (пізніше – Маріїнська гімназія). 1863 року цей клас було перетворено на Педагогічні жіночі курси з дворічним терміном навчання. 1870 року курси було розділено на 2 відділення – словесності та математичне [2].

Вищі жіночі курси становили собою систему вищої освіти для жінок у Російській імперії. Вони мали систематичний, університетський характер викладання.

Уперше такі курси було відкрито 1872 року в Москві, а пізніше – 1878 року – у Києві, Петербурзі та Казані. Ці заклади мали приватний статус і перебували під посиленою увагою уряду [6].

Ініціаторам створення Київських вищих жіночих курсів був жіночий колектив (Алексеева, Антонович, Вагінова, Гогоцька, Горова, Покровська і Толочінова). Саме вони зібрали необхідну для початку суму коштів. Засновником курсів став професор С. Гогоцький. З 1881 року його місце зайняв В. Іконников [4].

Спочатку курси мали лише 2 відділення – словесно-історичне та фізико-математичне. Далі їх кількість збільшилася до трьох (словесно-історичне, фізико-математичне і спеціально-математичне) [5].

А вже на початку XX століття Київські вищі жіночі курси склалися з чотирьох відділень (факультетів): історико-філологічне (відділення слов'яно-російське, германо-романське та історичне); фізико-математичне (відділення математичне та природничо-історичне); юридичне; економіко-комерційне.

1907 року при курсах було відкрито також медичне відділення, яке, починаючи з 1 червня 1908 року, відділилося від курсів й існувало як окремий самостійний заклад [1].

На початку свого існування Київські вищі жіночі курси дорівнювалися до приватних навчальних установ, випускники яких не отримували жодних професійних прав. Цей заклад не мав чітко визначеного навчального плану і, як зазначає К. Кобченко, був спрямований лише на те, щоб замінити публічні лекції для жінок. Форми роботи та зміст навчання вдосконалювалися поступово й остаточно визначилися лише протягом перших п'яти років [6].

Перелік предметів, розрахований на дворічний термін навчання, включав небагато предметів. Так, на фізико-математичному відділенні це були різні галузі математики (арифметика, алгебра, геометрія, тригонометрія), фізика, хімія і космографія [7, с. 57].

Викладачі Київських вищих жіночих курсів прагнули, щоб лекції відповідали вимогам вищої освіти та становили собою систематичні закінчені курси, а тому всі предмети на курсах викладалися за програмами, які відповідали університетським. Надалі це вплинуло на те, що термін навчання було збільшено до трьох років, а вже 1881 року він став чотирирічним. Збільшення терміну навчання призвело відповідно й до збільшення кількості предметів. На фізико-математичному відділенні було введено такі дисципліни, як аналітична геометрія, теорія алгебраїчних рівнянь, диференціальне та інтегральне числення, теорія ймовірностей, астрономія, геологія, зоологія, біологія. При цьому перші два курси були підготовчими до вивчення спеціальних «профільних» дисциплін. Слухачки цього відділення мали змогу за бажання відвідувати лекції з гуманітарних наук і складати іспити з них, а ці оцінки включалися до випускного свідоцтва [5].

Викладацький склад Київських вищих жіночих курсів складався з професорів, приват-доцентів і викладачів. На фізико-математичному відділенні протягом різних періодів працювали математики Б. Букреєв, М. Ващенко-Захарченко, В. Єрмаков, М. Хандриков, П. Ромер, хіміки П. Алексєєв, Я. Барзиловський, Ф. Гарнич-Гарницький та ін., фізик М. Шиллер. Після розширення переліку навчальних дисциплін наприкінці XIX – на початку XX століття на Київських вищих жіночих курсах викладали геолог К. Феофілактів, зоолог М. Бобрецький, викладач математичної географії та космографії приват-доцент О. Клоссовський, викладач гігієни професор О. Шклярєвський та ін. [7, с. 54].

Робота фізико-математичного відділення супроводжувалася значними труднощами. Слухачки внаслідок недостатнього попереднього досвіду вивчення математики мали неоднаковий рівень знань з фізико-математичних предметів і зовсім не були готовими до слухання університетського курсу дисциплін. Тому протягом 1878-1879 року дівчат готували до курсу вищої школи. Їм викладалися алгебра й геометрія на рівні чоловічих гімназій [7, с. 59]. Крім того, нестача коштів на початку існування заважала розвитку матеріально-технічної бази Київських вищих жіночих курсів, що було вирішальним для надання якісної природничо-математичної освіти.

Починаючи з 1886-1887 навчального року, набір слухачок на Київські вищі жіночі курси, як і на решту жіночих курсів в Україні, за розпорядженням Міністерства народної освіти було припинено. Лише ті слухачки, які вступили раніше, мали змогу завершити навчання. І після останнього випуску заклад припинив своє існування на 17 років [9].

Нове відкриття вищих жіночих курсів у Києві стало можливим лише восени 1906 р. Відновлення діяльності курсів було дозволено «на старих засадах», тобто на підставі Положення 1881 р., хоча ще 1903 року викладачами було складено проект нового Положення, схвалений у Міністерстві народної освіти [9].

Для вступу до Київських вищих жіночих курсів 1907 року необхідно було обов'язково надати атестат або свідоцтво про закінчення семи класів жіночих державних (або тих, що користуються правами державних) або рівносильних їм навчальних закладів; свідоцтво про народження; документи про звання (паспорт або формулярний список про службу батька, а для одружених – свідоцтво про одруження); свідоцтво про благонадійність (у випадку якщо після отримання свідоцтва про закінчення середнього навчального закладу або свідоцтва про звання домашньої вчительки чи наставниці пройшло понад 6 місяців); згоду опікунів або батьків (якщо дівчині не виповнилося 21 року); дві фотокартки з власним підписом, підтвердженням поліцією. Жодних випробувань під час прийому на курси не було [1].

Плату за річний курс навчання 1907 року було встановлено на рівні 100 рублів, за виключенням природничо-історичного відділу фізико-математичного відділення, плата за відвідування якого становила 120 рублів [2].

Як уже зазначалося, від початку свого заснування, й особливо після 1907 року, рада Курсів намагалася зробити підготовку рівною до університетської. Для жіночих курсів, тісно пов'язаних з університетом Св. Володимира складом викладачів, у розробленні навчальних планів завжди слугували зразками навчальні плани університету, і на курсах прислуховувалися до будь-яких змін у цьому напрямку. 1912 року навчальні плани університету Св. Володимира було переглянуто для узгодження з вимогами циркулярів Міністерства Народної Просвіти про склад напівкурсівих і підсумкових іспитів. Відповідні зміни було внесено й до навчальних планів вищих жіночих курсів. Причому рада закладу керувалася такими положеннями:

а) навчальний план вищих жіночих курсів мусив за змістом точно відповідати навчальному плану університету Св. Володимира, проте з урахуванням недостатнього рівня підготовки осіб, які вступають на жіночі курси, порівняно зі студентами до цього плану мають увійти додатково такі предмети, як елементарна математика, латинська мова та ін.;

б) за кількістю годин, виділених на кожен предмет, викладання на жіночих курсах не мало бути гіршим за університетське;

в) надаючи виключного значення практичним знанням, особливо на фізико-математичному відділенні, слід з деяких предметів зробити більшою кількістю годин, ніж в університетах;

г) надати можливість слухачкам, крім загальноосвітніх знань, отримувати спеціалізацію з обраного предмета (на фізико-математичному відділенні у вигляді додаткових практичних робіт).

У силу вищезазначеного, навчальні плани Київських вищих жіночих курсів відрізнялися від навчальних планів університету Св. Володимира лише в сенсі більшої насиченості змісту і збільшення кількості годин, які відведено на читання та практичні заняття. При цьому на всіх відділеннях правила для заліку восьми семестрів зіставлені з вимогами, запропонованими університету Св. Володимира циркулярами Міністра Народної Просвіти від 18, 23 серпня 1911 року [1].

Розглянемо предмети, які вивчалися на математичному та природничому відділах фізико-математичного відділення Київських вищих жіночих курсів у 1911 році.

Термін навчання на математичному відділі фізико-математичного відділення Київських вищих жіночих курсів складав 8 семестрів. Протягом цього терміну вивчалися такі обов'язкові предмети: богослов'я (2 год. на тиждень), елементарна алгебра (3 год. / тижд.), елементарна геометрія (3 год. / тижд.), тригонометрія (3 год. / тижд.), загальний курс фізики (4 год. / тижд.), неорганічна хімія (4 год. / тижд.), описова астрономія (2 год. / тижд.), введення в аналіз (4 год. / тижд.), аналітична геометрія двох вимірів (6 год. / тижд.), диференціальне числення (теорія) (4 год. / тижд.), сферична тригонометрія (1 год. / тижд.), введення в теорію чисел (2 год. / тижд.), практичні заняття по диференціальному численню (1 год. / тижд.), практичні заняття з фізики (4 год. / тижд.), практичні заняття з інтегрування рівнянь (1 год. / тижд.), практичні заняття з механіки (2 год. / тижд.) та ін.

Починаючи з п'ятого семестру вводилися додаткові предмети: математична фізика, додатковий курс механіки, додатковий курс астрономії, методика математики, еліптичні функції. Крім обов'язкових для всіх дисциплін, кожна слухачка математичного відділу мусила прослухати два додаткових курси за вибором і скласти іспит з них [1, с. 43-46].

Загальне тижневе навантаження складало 25 год. у першому семестрі, 26 годин – у II, 27 год. – у III, 23 год. – IV семестр, 20 год. – V семестр, 21 год. – VI семестр, 17 та 15 год. відповідно VII та VIII семестри.

Не менш насиченим був і курс природничого відділу фізико-математичного відділення Київських вищих жіночих курсів. Він, так само як і на математичному відділенні, містив обов'язкові та додаткові предмети. Серед обов'язкових були богослов'я, неорганічна хімія, загальний курс фізики, кристалографія, морфологія рослин, анатомія рослин, анатомія людини, органічна хімія, фізика, мінералогія, систематика рослин, зоологія безхребетних, петрографія, геологія з палеонтологією, фізіологія рослин, порівняльна анатомія, фізична географія, фізіологія тварин, гістологія, практичні заняття з кристалографії, визначення рослин, мінералів, якісного хімічного аналізу, зоології безхребетних та ін. Серед додаткових предметів виділялися: вища математика, практичні заняття з хімії, додаткова практика з мінералогії, кількісного хімічного аналізу, зоології безхребетних, зоології, кількісного хімічного аналізу, геології, ботаніки, органічної хімії, фізичної хімії та ін. [1, с. 46-49].

Як бачимо, курс дисциплін, який викладався в Київських вищих жіночих курсах, був достатньо змістовним і широким.

У закладі існували правила обрання спеціальності. Так, слухачки, вибираючи своєю спеціальністю будь-яке з відділень хімії, мусили прослухати лекції з елементарної математики (9 годин) і скласти відповідний іспит. Крім того вони мали, крім загальнообов'язкових практичних занять, пройти ще додаткові: кількісний мінеральний аналіз за розширеною програмою (6 годин замість 4); аналіз неорганічних сполук (2 години); виготовлення органічних препаратів (3 години); з фізики (6 годин).

Обираючи своєю спеціальністю фізичну хімію, слухачки курсів мали прослухати курс вищої математики (6 годин) і скласти іспит, а також виконати додаткові практичні заняття з фізичної хімії (2 години). До практичних занять з фізики допускалися всі бажачі слухачки [3].

Загалом період 1906-1917 років в історії Київських вищих жіночих курсів мав визначальне значення для їх становлення як жіночого університету. Це було відображено в тому, що було зведено власний комплекс будівель закладу, курсистки мали успіхи в навчанні, їх кількість з кожним роком незмінно зростала [7, с. 168].

У цей період Київські вищі жіночі курси було визнано й державою, зокрема випускниці мали ті ж права, що й випускники університетів.

Протягом 1917-1920 років діяльність курсів була віддзеркаленням подій, які відбувалися в країні тієї революційної доби. Проте слід відзначити, що впродовж всього цього часу Київські вищі жіночі курси зберегли статус окремого навчального закладу, хоча більшість інших (зокрема столичних) курсів було реорганізовано у змішані навчальні заклади або закрито.

Як зауважує К. Кобченко, «востаннє назва «Вищі жіночі курси» зафіксована наприкінці липня 1920 року: уже в серпні вони були реорганізовані в педагогічний навчальний заклад для обох статей, що спершу отримав назву Вищих педагогічних курсів, а незабаром – Прискорених педагогічних курсів...» [7, с. 229].

Таким чином, Київські вищі жіночі курси пройшли у своєму розвитку довгий шлях і відіграли значну роль у становленні та розвитку вищої жіночої природничо-математичної освіти в Україні. Їх діяльність була унікальною, передусім тим, що вони діяли не на базі державного цільового фінансування, а лише за рахунок плати курсисток і добровільної допомоги. Упродовж свого існування вищі курси за якістю здобуття природничо-математичної освіти дорівнювалися до вищих навчальних закладів, зокрема університету Святого Володимира.

Перспективи подальших досліджень полягають у здійсненні аналізу стану надання вищої жіночої природничо-математичної освіти в Україні різними навчальними закладами.

Література:

1. Вадекеумъ по высшему женскому образованию: полный сборникъ правилъ приема и программъ всехъ высшихъ женскихъ общеобразовательныхъ, спеціальныхъ и профессиональныхъ, правительственныхъ, общественныхъ и частныхъ учебныхъ заведений въ Россіи / сост. Д. Марголинъ. – Киевъ : Книгоиздательство И. И. Самоненко, 1915. – 306 с.
2. Вищі жіночі курси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nedaleko.ua/sight/%D0%92%D0%B8%D1%89%D1%96_%D0%B6%D1%96%D0%BD%D0%BE%D1%87%D1%96_%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8.uk. – Загол. з екрану.
3. Драч О. О. Вища жіноча освіта в Російській імперії другої половини XIX – початку XX ст. : монографія / О. О. Драч; науковий редактор проф. В. В. Калініченко; Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси : «Вертикаль», ПП Кандич С. Г., 2011. – 532 с.
4. Историческая записка и отчет о Киевских высших женских курсах за первое четырехлетие (1878-1882 гг.). – К. : Университетская тип., 1884. – С. 20.
5. Київські вищі жіночі курси : Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Київські_вищі_жіночі_курси#.D0.A0.D0.BE.D0.B7.D1.82.D0.B0.D1.88.D1.83.D0.B2.D0.B0.D0.BD.D0.BD.D1.8F_.D0.BA.D1.83.D1.80.D1.81.D1.96.D0.B2. – Загол. з екрану.
6. Кобченко К. А. Слухачки Київських Вищих жіночих курсів: груповий портрет / К. Кобченко // Етнічна історія народів Європи. – 2002. – Вип. 12. – С. 49–54. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=eine_2002_12_14. – Загол. з екрану.
7. Кобченко К. А. Жіночий університет Святої Ольги: історія Київських вищих жіночих курсів / Кобченко К. А. – К. : МП Леся, 2007. – 271 с.
8. Королевська Ю. Ю. Система жіночої освіти в Південній Україні (друга половина XIX – початок XX ст.) / Ю. Ю. Королевська // Наук. пр. іст. ф-ту Запорізь. нац. ун-ту. – 2011. – Вип. 31. – С. 98-102.
9. Прудивус С. В. Київські Вищі жіночі курси [Електронний ресурс] / С. В. Прудивус. – Режим доступу : <http://kuprienko.info/prudivus-s-v-kiyivs-ki-vishhi-zhinochi-kursi/2/>. – Загол. з екрану.

Кохановская Е. В.

КИЕВСКИЕ ВЫСШИЕ ЖЕНСКИЕ КУРСЫ КАК СРЕДА РАЗВИТИЯ ЕСТЕСТВЕННО-МАТЕМАТИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕВОЧЕК XIX – НАЧАЛА XX В.

В статье раскрывается деятельность Киевских высших женских курсов в сфере обеспечения естественно-математического образования девушек второй половины XIX – начала XX века. Установлено, что Киевские высшие женские курсы прошли в своем развитии долгий путь. Отмечено, что преподавание естественно-математических дисциплин в заведении имело систематический, университетский характер. В статье проанализированы учебные планы физико-математического отделения Киевских высших женских курсов, определены особенности обучения и зачисления на это отделение, а также преподавательский состав курсов, в который входили известные ученые – математики, физики, химики, естествоведы и др.

Ключевые слова: Киевские высшие женские курсы, естественно-математическое образование, женское образование, XIX – начало XX века.

Kokhanovs`ka O. V.

KYIV HIGHER WOMEN'S COURSES AS THE CENTER OF DEVELOPMENT OF NATURAL AND MATHEMATICAL GIRLS' EDUCATION IN THE NINETEENTH – BEGINNING OF THE TWENTIETH CENTURIES

The article highlights the activities of the Kiev higher women's courses in the field of providing natural and mathematical education of girls in the second half of the nineteenth – beginning of the twentieth centuries. The author argues that Kiev higher women's courses had to go a long way in its

development. Determined that the activities of the institution can be divided into 2 stages: 1878 – 1887 and 1906 – 1920. The teaching of natural and mathematical sciences has systematic, university character. The number of professional disciplines in physics and mathematics department increased with the number of departments and term of studying. Curricula of studying of natural and mathematical sciences were as close to teaching similar subjects at the University of St. Vladimir, that facilitate to thoroughly natural and mathematical girls' training. The material base of institution: laboratories, equipped classrooms, facilitates of quality learning of natural and mathematical disciplines. The activity was unique because they didn't work on the basis of the target public funding, but only through the fee girl-students and charitable assistance. The article analyzes the curricula of physics and mathematics department of the Kyiv higher women's courses, the peculiarities of education and enroll in this department and teaching staff of the courses, which included well-known scientists: mathematicians, physicists, chemists, naturalists and others.

Keywords: Kyiv higher women's courses, natural and mathematical education, women education, XIX - early XX centuries.

УДК 036-056.36.016:82

Кравець Н. П.*

ВНЕСОК І. Г. ЄРЕМЕНКА У СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

У статті розглянуто наукову спадщину відомого українського вченого-дефектолога І. Єременка. Роботи І. Єременка як загальнотеоретичного, так і методичного характеру проаналізовано з точки зору використання висловлених у них висновків щодо організації начально-виховного процесу в роботі з розумово відсталими учнями. Зазначено, що належна організація навчально-виховного процесу в допоміжній школі можлива за умови врахування пропонованих ученим положень щодо активізації пізнавальних можливостей школярів, дотримання розроблених ученим структури й типів уроків для такого типу шкіл та постійне застосування корекційних методів на всіх етапах уроку і в позакласній роботі. Проаналізовано пропоновану Єременком та введenu у школах систему диференційованого навчання з метою оптимізації навчально-виховного процесу.

Ключові слова: І. Єременко, розумово відсталі учні, пізнавальні психічні процеси, корекція, структура уроку, типи уроків, урок літературного читання.

Сучасний стан розвитку теорії та практики корекційної педагогіки тісно пов'язаний з іменем відомого українського вченого-дефектолога Івана Гавриловича Єременка (1916-2002 рр.).

І. Єременко народився 19 квітня 1916 р. у селищі Миропілля Сумської області в селянській родині. 1938 р. успішно закінчив Полтавський педагогічний інститут і за розподілом був призначений на посаду викладача Немирівського педагогічного училища у Вінницькій області. У роки війни захищав Батьківщину від фашистських загарбників. 1949 р. навчався в аспірантурі Науково-дослідного інституту дефектології МО України, де 1952 р. успішно захистив кандидатську дисертацію з теми: «Роль особистого прикладу вчителя у вихованні», Того ж року розпочав викладацьку діяльність у Київському інституті фізичної культури на посаді завідувача кафедри педагогіки і психології. 1959 р. Єременку запропонували посаду завідувача відділу дефектології Науково-дослідного інституту педагогіки МО України, з цього часу і до останніх днів життя вчений пов'язав свою наукову і громадську діяльність з дефектологією, насамперед з олігофренопедагогікою (нині корекційна педагогіка).

Очолюючи біля тридцяти років відділ дефектології, І. Єременко всі свої сили, знання й досвід зосередив на розробці й удосконаленні теоретичних і методичних

© Кравець Н. П.